

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

29 вересня 2016 року № 36 - р/к

Справа № 782 –ЗМС

м. Тернопіль

Про закриття провадження
у справі

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації „Тернопільгаз” (надалі – ПАТ або Товариство) та подання від 15 вересня 2016 року № 146 «Про попередні висновки по справі № 782 – ЗМС».

ВСТАНОВИЛА:

За результатами розгляду звернення Голянич Владислава Ярославовича (надалі – Заявник), що проживає за адресою: [інформація з обмеженим доступом], адміністративною колегією територіального відділення розпочато розгляд справи у зв'язку з наявністю в діях публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації „Тернопільгаз” (надалі – ПАТ або Товариство) ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції (розпорядження адміністративної колегії Відділення від 25.05.2015 №20-р/к).

В ході розгляду справи встановлено.

Відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації „Тернопільгаз” (надалі – ПАТ або Товариство) є юридичною особою, ідентифікаційний код 03353503, юридична адреса: вул. Чернівецька, 54, м. Тернопіль, 46006.

Відповідно до пункту 18 статті 1 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу» (надалі - Закон 1) постачання природного газу - господарська діяльність на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню і полягає в наданні послуг та пов'язана з реалізацією природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів.

У 2014 році та I кв. 2015 року ПАТ здійснювало свою діяльність на підставі:

- Ліцензії Національної комісії регулювання електроенергетики України (НКРЕ) серії АГ №507472 на постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом. Термін дії з 26.04.2010 по 25.04.2015;

- Ліцензії Національної комісії регулювання електроенергетики України (НКРЕ) серії АГ №507471 на розподіл природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ. Термін дії з 26.04.2010 по 25.04.2015.

Транспортування природного і нафтового газу трубопроводами, розподіл природного і нафтового газу трубопроводами відповідно до статті 5 Закону України „Про природні монополії”, віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, яка полягає у необхідності застосування певних інженерних комунікацій.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ є суб'єктом господарювання.

У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (надалі Методика), територіальним відділенням проведено аналіз становища Товариства на ринку надання послуг постачання газу за регульованим тарифом за період 2014 року – I кварталу 2015 року.

Визначення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

Відповідно до п.3.1. Методики *об'єктами аналізу* щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- Товариство, яке в 2014 році та I кварталі 2015 року надавало послуги з постачання газу за регульованим тарифом;
- послуги постачання газу за регульованим тарифом.

Визначення товарних меж ринку.

Відповідно до Методики, товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого. Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів.

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 13 січня 2010 року №11, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 15 січня 2010 року за №28/17323, зі змінами (надалі – Ліцензійні умови), **постачання газу за регульованим тарифом** - вид господарської діяльності з постачання газу безпосередньо споживачам, що проводиться ліцензіатом відповідно до Ліцензійних умов, за встановленими правилами ціноутворення.

Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що товар - будь-який предмет господарського обороту, в т.ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

Відповідно до ліцензій НКРЕ серія АГ №507472 та АГ №507471 ПАТ надавав споживачам послугу постачання газу за регульованим тарифом.

Послуга постачання газу за регульованим тарифом не має взаємозамінних товарів в межах яких споживач за звичайних умов може перейти від споживання одного товару до іншого.

Товарними межами ринку, на якому діяло ПАТ, є послуга постачання газу за регульованим тарифом.

Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи) є неможливим або недоцільним.

Учасниками ринку послуг постачання газу за регульованим тарифом є газопостачальне підприємство та споживачі цього товару.

Відповідно до Ліцензійних умов газопостачальне підприємство – суб'єкт господарювання, що здійснює постачання газу на підставі одержаної ліцензії безпосередньо споживачам згідно з укладеними договорами. Споживач газу - юридична особа, фізична особа - підприємець або фізична особа (населення), яка отримує газ відповідно до договору про постачання газу та використовує його на власне споживання як паливо, сировину.

Пунктом 2.1.4 Ліцензійних умов визначено, що провадження господарської діяльності з постачання газу за регульованим тарифом можливе лише на території, затвердженій НКРЕ.

Постановою НКРЕ від 26.04.2010 №419 видано ПАТ ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу та постачання природного газу, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ та за регульованим тарифом на території Тернопільської області крім міста Тернопіль, Тернопільського району (за винятком сіл: Забойки, Довжанка, Драганівка, Домаморич, Почапинці) та міста Кременця, сіл Горинка, Підлісці, Бонівка, Дідичів, Великі Млинівці, Білокриниця, Мала Андруга, Веселівка, Богданівка, Будки, Велігури, Двірець, Дунаїв, Жолоби, Кімната, Колосова, Крутнів, Новий Кокорів, Старий Кокорів, Комарівка, Куликів, Кушлин, Лопушне, Лосятин, Підлісне, Плоске, Попівці, Раславка, Ридомиль, Розтоки, Рудка, Савчиці, Сапанів, Пугалі, Шпиколоси, Бортівка, Зеблази та Старий Почаїв Кременецького району Тернопільської області.

При визначенні територіальних меж ринку постачання газу за регульованим тарифом враховано мінімальну територію, за межами якої отримання споживачами послуг постачання газу за регульованим тарифом є неможливим у зв'язку з відсутністю діючих розподільних газопроводів.

Оскільки, послуга постачання газу за регульованим тарифом надавалась споживачеві за місцем його проживання (знаходження газоспоживаючого обладнання), то територіальними межами ринку було визначено межі Тернопільської області, крім міста Тернопіль, Тернопільського району (за винятком сіл: Забойки, Довжанка, Драганівка, Домаморич, Почапинці) та міста Кременця, сіл Горинка, Підлісці, Бонівка, Дідичів, Великі Млинівці, Білокриниця, Мала Андруга, Веселівка, Богданівка, Будки, Велігури, Двірець, Дунаїв, Жолоби, Кімната, Колосова, Крутнів, Новий Кокорів, Старий Кокорів, Комарівка, Куликів, Кушлин, Лопушне, Лосятин, Підлісне, Плоске, Попівці, Раславка, Ридомиль, Розтоки, Рудка, Савчиці, Сапанів, Пугалі, Шпиколоси, Бортівка, Зеблази та Старий Почаїв Кременецького району Тернопільської області.

Часові межі ринку.

Часові межі ринку, відповідно до п.7.1. Методики, визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Ринок товару – сфера обороту товару, на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Аналіз матеріалів свідчить, що протягом 2014 року та I кварталу 2015 року співвідношення попиту та пропозиції на зазначеному товарному ринку не змінювалися. Тобто, ринок мав сталу структуру.

Отже, часовими межами ринку послуги постачання газу за регульованим тарифом, що досліджувався, є період 2014 року та I кв. 2015 року.

Бар'єри вступу на ринок потенційних конкурентів.

Бар'єрами для вступу нових потенційних конкурентів на ринок послуги постачання газу за регульованим тарифом були:

- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання ліцензії НКРЕ на провадження діяльності;
- необхідність істотних капіталовкладень тощо.

Тобто, існували бар'єри вступу на зазначений ринок потенційних учасників у короткий строк.

Частка суб'єкта господарювання на ринку.

Враховуючи, що Товариство було єдиним підприємством, яке протягом 2014 року та I кварталу 2015 року надавало споживачам послуги постачання газу за регульованим тарифом в межах Тернопільської області, крім міста Тернопіль, Тернопільського району (за винятком сіл: Забойки, Довжанка, Драганівка, Домаморич, Почапинці) та міста Кременця, сіл Горинка, Підлісці, Бонівка, Дідичів, Великі Млинівці, Білокриниця, Мала Андруга, Веселівка, Богданівка, Будки, Велігури, Двірець, Дунаїв, Жолоби, Кімната, Колосова, Крутнів, Новий Кокорів, Старий Кокорів, Комарівка, Куликів, Кушлин, Лопушне, Лосятин, Підлісне, Плоске, По-

півці, Раславка, Ридомиль, Розтоки, Рудка, Савчиці, Сапанів, Пугалі, Шпиколоси, Бортівка, Зблази та Старий Почаїв Кременецького району Тернопільської області не зазнає конкуренції на даному ринку то, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики, Товариство займало монопольне (домінуюче) становище на товарному ринку надання послуги постачання газу за регульованим тарифом протягом 2014 року та I кварталу 2015 року в зазначених територіальних межах з часткою 100%.

Взаємовідносини між Товариством та фізичними особами – споживачами газу –в період 2014 року та I кварталу 2015 року регулювались:

- постановою КМУ від 09.12.1999 №2246 «Про затвердження Правил надання населенню послуг з газопостачання» (надалі - Правила);

- постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі НКРЕКП) від 28.10.2014 року №184 «Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих газопостачальному або газорозподільному підприємству внаслідок порушення споживачем природного газу Правил надання населенню послуг з газопостачання, а також споживачеві природного газу внаслідок порушення газопостачальним або газорозподільним підприємством Правил надання населенню послуг з газопостачання» (надалі - Порядок);

- наказом Міністерства палива та енергетики України від 27.12.2005 №619 «Про затвердження Положення про проведення експертизи лічильників газу, установлених у споживачів і призначених для обліку природного газу в побуті» (надалі – Положення).

Заявник скаржитись, що під час демонтажу лічильника газу для проведення планової повірки працівниками Товариства було складено акт про виявлені порушення споживачем та акт про демонтаж лічильника газу для проведення експертизи. Зазначені акти були складені без дотримання вимог нормативно правових актів. Крім цього, Заявнику, з приводу виявлених порушень втручання в роботу лічильного механізму (ліва частина заводської пломби приклеєна клеючою речовиною) розраховано суму збитків, завданих порушенням споживача, у розмірі 5795,71 грн.

Відповідно до договору про надання послуг з газопостачання від 15.05.2007 №20685 між Товариством та Заявником, ПАТ зобов'язується безперервно надавати споживачеві послуги з постачання природного газу, технічного обслуговування і ремонту внутрішньо будинкових систем газопостачання та дворових газопроводів. Згідно даного договору у Заявника встановлений газовий лічильник «G-4 METRIX» заводський № 002635.

Працівниками ПАТ було складено Акт про виявлені порушення споживачем від 05.02.2015 №3155 (надалі Акт 1) згідно якого було висловлено сумнів у правильності роботи лічильника газу з причин *«унеможливлення виявлення дефекту лічильника шляхом зовнішнього огляду»*. В даному Акті не заповнено графу «дата проведення повірки».

18.02.2015 комісією сервісного центру Товариства по проведенню експертизи газового лічильника Заявника (Акт експертизи побутового газового лічильника від 18.02.2015 №5-0206) встановлено факт втручання в покази лічильного механізму шляхом пошкодження цілісності заводської пломби та повірочного тавра, а також зазначено, що втрата тиску в межах норми, герметичність не порушена .

Відповідно до Акту - розрахунку збитків від 13.05.20105, з приводу виявлених порушень (втручання в роботу лічильного механізму), Товариством розраховано суму збитків, завданих споживачем, у розмірі 5795,71 грн.

Пунктом 3.1. Положення передбачено передумови проведення експертизи лічильників газу. Лічильники газу під час експлуатації підлягають експертизі в таких випадках, зокрема, у разі виявлення представником газопостачальної (газотранспортної) організації (пункт 3.1.3.Положення):

- невідповідності показів лічильника об'ємам газу, використаних газовими приладами та пристроями споживача;
- ознак порушень конструкції лічильника газу, у тому числі справності лічильного механізму, або порушень у роботі лічильника;

- ознак зняття мастичних пломб або порушення повірочного тавра;
- зриву або пошкодження пломб газопостачальної (газотранспортної) організації на лічильнику газу або на патрубках лічильника;
- пристроїв, які застосовані для навмисного заниження показів лічильника газу.

Відповідно до пункту 25 Правил, експертиза лічильника газу проводиться відповідно до Положення. Згідно вимог пункту 3.2.2 Положення, у разі виявлення представником газопостачальної (газотранспортної) організації ознак порушень, зазначених у підпункті 3.1.3 цього Положення складається акт про виявлені порушення.

ПАТ не дотримано пункт 3.2.2 Положення, оскільки, в Акті 1 не зазначені передумови для проведення експертизи лічильника газу Заявника, передбачені підпунктом 3.1.3 цього Положення.

Демонтаж лічильника в помешканні Заявника було проведено 05.02.2015 про що складено Акт від 05.02.2015 №3155 про демонтаж лічильника газу для проведення експертизи (надалі Акт 2).

Окремі пункти Акту 2 не відповідають формі цього Акту наведеного в Положенні, а саме, умова, що для захисту лічильника від зовнішнього втручання до дня проведення експертизи вхідний та вихідний патрубки заклеєні захисною плівкою. Відповідно до додатку 2 Положення, вхідний та вихідний патрубки повинні бути опломбовані.

Товариством самостійно доповнено Акт 2 графами наступного змісту: «У випадку неявки, лічильник буде обстежено у відсутності споживача» та «Абонент погоджується на обстеження лічильника без його присутності».

Слід зазначити, що Товариством, всупереч пункту 35 Правил та пункту 5 розділу II Порядку, не було складено Акту –претензії у встановленому порядку (Акт – претензія складена 13.03.2015 за №3, через 22 днів після виявлення порушення) . В даному Акті зазначено, що споживач від підпису відмовився.

Разом з тим, в Акті – претензії від 13.03.2015 за №3 відсутні: підпис незаінтересованої особи або відео зйомка про відмову споживача від підпису та підтвердження поштового відправлення другого примірника споживачу. У зв'язку із цим, згідно вимог підпункту 3 пункту 5 розділу II Порядку зазначений Акт – претензія вважається недійсним.

Враховуючи вищенаведене, адміністративною колегією Відділення дії Товариства були кваліфіковані, як такі, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг постачання газу за регульованим тарифом, що може призвести до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

В ході проведення сервісним центром по повірці і ремонту лічильників ПАТ експертизи побутового газового лічильника Заявника (Акт від 18.02.2015 №5-0206) за участю представника ДП «Тернопільстандартметрологія» встановлено порушення цілісності заводської пломби та повірочного тавра, а також відлікового механізму та наявність механічних пошкоджень – ліва частина пломби приклеєна клеючою речовиною.

ДП «Тернопільстандартметрологія» також встановлено, що пред'явлений на повірку побутовий лічильник газу G-4 METRIX/Польща №002635, рік випуску 1996, який належить Заявнику, за результатами державної повірки визнаний непридатним до використання і підлягає вилученню з експлуатації. Причина непридатності – пошкоджена заводська пломба (Повідомлення від 18.02.2015 №5-0206).

Згідно пункту 29 Правил споживач зобов'язаний забезпечувати збереження та цілісність лічильників газу та пломб на них. Пунктом 23 Правил передбачено, що відповідальність за збереження і цілісність встановлених у споживача лічильників газу та пломб на них несе споживач.

Листом від 24.04.2015 №1792/16/59-15 НКРЕКП визнано дії Товариства такими, що не відповідають чинному законодавству і висунула вимогу щодо скасування неправомірного

нарахування Заявнику заборгованості, оскільки ПАТ не мало правових підстав для нарахування таких збитків, виходячи в основному з того, що газопостачальним підприємством не було проведено періодичну повірку лічильника газу, встановленого у Заявника.

Заліщицькою дільницею Борщівського УЕГГ Товариства нарахована Заявнику сума збитків в розмірі 5795,71 грн. була скасована.

Заявник звернувся до Заліщицького районного суду із позовною заявою про відшкодування моральної шкоди, завданої неправомірними діями працівників Заліщицької дільниці Борщівського УЕГГ ПАТ.

Листом від 15.06.2015 №01/980 ПАТ повідомило Відділення, що не погоджується із вимогами Заявника та звернулося із зустрічним позовом про відшкодування збитків, завданих втручанням в роботу лічильника газу.

Адміністративною колегією територіального відділення було зупинено розгляд справи № 782-ЗМС до завершення розгляду Заліщицьким районним судом Тернопільської області справи за позовом Заявника до Заліщицької дільниці Борщівського УЕГГ Товариства (розпорядження від 13.07.2015 №32-рп/к).

Листом від 17.05.2016 №03/535 Товариство надало копію рішення Заліщицького районного суду Тернопільської області у справі №597/600/15-ц від 01.09.2015 за позовом Голяннич В.Я. до ПАТ «Тернопільгаз» (надалі Рішення).

У зв'язку з цим, адміністративною колегією територіального відділення було поновлено розгляд справи № 782-ЗМС (розпорядженням від 14.09.2016 №34-рп/к).

У Рішенні зазначено, що:

- «факт порушення цілісності заводської пломби та повірочного тавра, порушення цілісності відлікового механізму встановлено актом експертизи побутового газового лічильника сервісного центру по повірці і ремонту лічильників ПАТ «Тернопільгаз» №5-0206 від 18.02.2015 то відповідальність споживача презюмується та не потребує доведення газопостачальною організацією»;

- «Оскільки встановлено факт втручання в роботу лічильника газу та відповідальним за це згідно вимог Правил є споживач - позивач у справі, суд вважає, що його вимога про відшкодування моральної шкоди із наведених ним підстав до задоволення не підлягає».

Відповідно до статті 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України. Статтею 14 ЦПК України встановлено, що судові рішення, які набрали законної сили, обов'язкові для всіх органів державної влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України.

В ході розгляду справи встановлено, що дії ПАТ не призвели до ущемлення інтересів споживача, оскільки сума збитків в розмірі 5795,71 грн. Товариством була скасована, Заліщицьким судом Тернопільської області встановлено (підтверджено) факт втручання в роботу лічильника.

З врахуванням вищенаведеного, наявність в діях Товариства ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції спростовано.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

На виконання пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року за №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року за №169-р) (зі змінами) територіальним відділенням надіслано Заявнику та Товариству копію подання від 15 вересня 2016 року №146 «Про попередні висновки по справі № 782-ЗМС» (надалі – подання).

На зазначене подання зауважень та заперечень Відділенням не отримано.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 782-ЗМС.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Члени адміністративної колегії:

Р.В. Лещишин голова
територіального відділення

Н.С. Черномаз, заступник голови
територіального відділення

А.Г. Левченко, начальник першого
відділу досліджень і розслідувань